

Tijdelijke noodverordening EU voor snellere behandeling van hernieuwbare energieprojecten

Een nieuwe tijdelijke Europese noodverordening is sinds 30 december 2022 in werking om op korte termijn meer projecten voor hernieuwbare energie (wind- en zonne-energie, warmtepompen en repowerprojecten) te realiseren.

De bedoeling is om zo snel mogelijk de afhankelijkheid van gas te verminderen en de transitie naar groene energie te versnellen.

De [integrale tekst van de Europese noodverordening](#) tot vaststelling van een kader om de uitrol van hernieuwbare energie te versnellen werd in het Publicatieblad gepubliceerd op 29 december 2022 en vindt u [hier](#).

Via deze pagina houden we u op de hoogte van de meest actuele info en maken we een FAQ aan met interpretatie van deze verordening. Ook voor de overheden is dit een uitzonderlijke situatie. We trachten zo snel mogelijk verdere info aan te vullen.

Versie 3 januari 2023

Disclaimer:

Deze informatie is op geen enkele manier juridisch bindend. Het betreft een interpretatie van de tekst van de noodverordening naar Vlaamse context. Er zijn nog veel onzekerheden.

Inhoudstafel

Wat is het effect van een Europese noodverordening?

Voor welke projecten geldt de noodverordening?

Wat regelt de verordening over de vergunningverlening?

1. Zonne-energie-installaties en op dezelfde locatie gelegen energieopslagfaciliteiten
2. Repowering van hernieuwbare-energiecentrales en de gerelateerde netinfrastructuur
3. Warmtepompen
4. Bepaalde projecten worden geacht “van hoger openbaar belang te zijn en de volksgezondheid en de openbare veiligheid te dienen”

Hoe lang geldt de noodverordening?

Wie is de bevoegde overheid?

Wat met beroepsmogelijkheden?

Verdere vragen?

Achtergrondinformatie

Context

Nuttige definities

Nuttige linken

Wat is het effect van een Europese noodverordening?

Soms maakt Europa richtlijnen. Richtlijnen moeten eerst omgezet worden in de Vlaamse of nationale regelgeving, alvorens deze op ons van toepassing zijn.

Maar dit is een Europese verordening. Een Europese Verordening is onmiddellijk van kracht, en rechtstreeks van toepassing in de lidstaten. Dat betekent dat de verordening zich vanaf haar inwerkingtreding zonder tussenkomst van de Vlaamse wetgever in de plaats stelt van de Vlaamse wetgeving. Vlaamse wetgeving die ermee in strijd is, moet zonder meer buiten toepassing worden gelaten.

Voor welke projecten geldt de noodverordening?

De noodverordening is van toepassing op projecten voor hernieuwbare energie waar een omgevingsvergunning voor nodig is.

Eenzijds wil de verordening zorgen voor een versnelling van de vergunningsprocedure van volgende projecten:

- Installatie van nieuwe zonnepanelen, zonneboilers en energieopslagfaciliteiten
- Repowering van projecten voor hernieuwbare energie (zie definities)
- Installatie van warmtepompen
- Noodzakelijke aansluitingen op het elektriciteitsnet.

Daarnaast is er een 'soepelere' beoordeling voorzien van de effecten bij aanvragen voor de planning, bouw en exploitatie van installaties voor de productie van energie uit hernieuwbare bronnen, de aansluiting ervan op het net, het bijbehorende net zelf of opslagactiva.

Projecten waar geen omgevingsvergunning voor nodig is, vallen niét onder het toepassingsgebied van de verordening. Zij blijven vrijgesteld.

Wat regelt de Noodverordening over de vergunningverlening?

1. Zonne-energie-installaties en op dezelfde locatie gelegen energieopslagfaciliteiten

Dit gaat over zonnepanelen voor elektriciteit, zonneboilers voor warm water, thuisbatterijen en warmwateropslag. Hiervoor is vaak geen omgevingsvergunning nodig, maar soms wel.

Voor die gevallen waar een omgevingsvergunning nodig is, vatten we hieronder samen welke regels de Noodverordening instelt:

Termijn van drie maanden voor installaties met een capaciteit vanaf 50 kW

De vergunningsprocedure voor louter zonne-energie-installaties mag niet langer dan 3 maanden duren vanaf de beslissing van volledigheid en ontvankelijkheid. Dit geldt alleen als het hoofddoel van de constructies waarop ze bevestigd worden niet de productie van zonne-energie is. Het moet dus gaan over de aanleg op gebouwen, overdekte parkings en constructies die een ander doel hebben dan energieproductie.

Voor het aanleggen van een zuiver zonnepanelenpark (op de grond of op stellingen) geldt deze korte vergunningstermijn dus niet. Ook drijvende zonne-energie-installaties op wateroppervlakken vallen niet onder de Noodverordening.

Als de zonne-energie-installaties aangevraagd worden als deel van een groter project (zonnepanelen op gebouwen die ook tegelijk aangevraagd worden), gelden de normaal voorziene beslissingstermijnen van het omgevingsvergunningendecreet.

De Noodverordening geeft geen indicatie over wat er gebeurt als de termijn van 3 maanden niet gerespecteerd wordt. De termijn is dus een termijn van orde. Er is geen rechtsgevolg, zoals een stilzwijgende vergunning of stilzwijgende weigering bij het overschrijden ervan.

Dit betekent dat als het project volgens het Omgevingsvergunningendecreet onder de gewone procedure valt, er vaart gezet moet worden met de organisatie van het openbaar onderzoek en de verwerking van eventuele bezwaren om deze termijn van 3 maanden te halen. Voor projecten die onder de Noodverordening vallen, is de looptijd van de gewone procedure onder het Omgevingsvergunningendecreet dus 3 maanden in plaats van 105/120 dagen.

Als de vereenvoudigde procedure onder het Omgevingsvergunningendecreet van toepassing is (60 dagen) stelt er zich geen probleem naar het halen van deze Europese termijn van 3 maanden. In dat geval geldt de bindende termijn uit het omgevingsvergunningendecreet. Heeft men de zestigste dag geen beslissing genomen, dan is de aanvraag stilzwijgend geweigerd!

Opgelet: de bindende termijnen van het omgevingsvergunningendecreet gelden dus wel! Als men er niet in zou slagen om tijdens de gewone procedure een beslissing te nemen binnen de Europese termijn van 3 maanden, blijven de termijnen van het omgevingsvergunningendecreet spelen. Met andere woorden, als de 105 of 120 dagen voorbij zijn, is er een stilzwijgende weigering van vergunning.

!! Voor de installaties met een capaciteit tot 50 kW geldt een andere regeling (zie verder).

Geen verplichting voor milieueffectrapportage

In het kader van de vergunningsprocedure voor louter zonne-energie-installaties op constructies zal geen verplichting voor milieueffectrapportage gelden: er moet dus geen project-m.e.r-screening worden uitgevoerd, geen ontheffing van project-MER worden verkregen en geen project-MER worden opgemaakt. Voor dit punt verandert de noodverordening niets aan de huidige Vlaamse wetgeving en praktijk, aangezien zonnepanelen op constructies o niet als m.e.r.-plichtig aanzien worden.

Worden zonne-energie-installaties aangevraagd als deel van een groter project (zonnepanelen op gebouwen die ook aangevraagd worden), gelden de normaal voorziene beslissingstermijnen van het omgevingsvergunningendecreet. De gebouwen zelf blijven, in voorkomend geval, wel MER-plichtig of m.e.r.-screeningsplichtig.

Mogelijkheid tot uitzondering

Lidstaten kunnen bepaalde gebieden of bouwwerken van toepassing van de hierboven beschreven regeling uitsluiten om cultureel of historisch erfgoed, nationale defensie-belangen of veiligheid te beschermen. Dit is in Vlaanderen momenteel niet het geval.

Kortere termijn van één maand voor installaties met gering vermogen

De installatie van zonne-energieapparatuur (incl. voor zelfverbruikers van hernieuwbare energie) met een capaciteit tot 50 kW wordt vergund geacht als de bevoegde overheid een

maand na de ontvankelijk- en volledigverklaring van de aanvraag nog niet heeft geantwoord, mits er geen problemen zijn met de veiligheid, stabiliteit en betrouwbaarheid van het net.

Hierbij is wel belangrijk dat de bevoegde overheid moet antwoorden binnen de maand. In het omgevingsloket moet dus tijdig een beslissing staan. Een weigering van de bevoegde overheid op de 25ste dag, die pas in het omgevingsloket opgeladen wordt als de maand voorbij is, is niet rechtsgeldig! De aanvrager heeft in dit geval een stilzwijgende vergunning!

De Europese termijn van 1 maand is te kort om een openbaar onderzoek te organiseren. Bij zonevreemde constructies zal dit vaak neerkomen op de noodzaak een weigering te verlenen.

De verordening vermeldt een termijn van een maand. Dat betekent dat de overheid in februari minder tijd heeft om een tijdige beslissing te nemen. Wordt een aanvraag ingediend op 6 februari, dan moet de beslissing ten laatste op 5 maart op het omgevingsloket worden opgeladen.

Deze termijn van één maand geldt voor alle aanvragen van zonne-energie-infrastructuur met een capaciteit tot 50 kW. Dus niet alleen voor de zonnepanelen op gebouwen en constructies, maar ook voor zonnepanelen in de tuin.

Momenteel is de capaciteit van deze installaties geen verplichte inhoud van het aanvraagdossier. Het is dan ook essentieel dat de aanvrager de capaciteit van de installatie vermeldt in de aanvraag. Als dit niet is vermeld, dan moet de bevoegde overheid dit zo snel mogelijk opvragen (en liefst nog binnen de periode van onderzoek volledigheid en ontvankelijkheid) (gelet op de korte beslissingstermijn). Alleen als die capaciteit kleiner is dan 50 kW geldt de termijn van één maand.

Als de zonne-energie-installaties aangevraagd worden als deel van een groter project (zonnepanelen op gebouwen die ook aangevraagd worden), gelden de normaal voorziene beslissingstermijnen van het omgevingsvergunningendecreet.

Ter illustratie: een particuliere installatie op het dak van een woning heeft doorgaans een vermogen van 10 kW of lager.

2. Repowering van hernieuwbare-energiecentrales en de gerelateerde netinfrastructuur

Termijn van 6 maanden voor repowering

De vergunningsprocedure voor de repowering van projecten, inclusief de vergunningen met betrekking tot de upgrade van de installaties nodig voor de aansluiting van de projecten op het net als die repowering tot een grotere capaciteit leidt, mag niet langer dan zes maanden duren.

Deze termijn begint te lopen vanaf de beslissing over de volledigheid en ontvankelijkheid.

Let op, er wordt hier geteld in maanden, niet in dagen.

De verordening geeft geen indicatie over wat er gebeurt als de termijn van 6 maanden niet gerespecteerd wordt. Dit is dus een termijn van orde. Er is geen rechtsgevolg bij het overschrijden ervan.

Opgelet: de bindende termijnen van het omgevingsvergunningendecreet (die vaak korter zijn) gelden ook! Als de termijn van 60, 105 of 120 dagen voorbij is, is er een stilzwijgende weigering van vergunning.

Termijn van 3 maanden voor aansluiting op het net

Stijgt de productie-capaciteit van de energiecentrale met niet meer dan 15%, wordt binnen drie maanden na de aanvraag bij de bevoegde overheid de vergunning verleend voor de aansluiting op het net, tenzij er sprake is van gerechtvaardigde veiligheidsoverwegingen of technische incompatibiliteit van de systeemonderdelen.

Een aanvraag tot aansluiting is geen aanvraag tot omgevingsvergunning en geen Vlaamse bevoegdheid.

Inhoud van een screening/ontheffingsaanvraag/project-MER

De kans is groot dat een m.e.r.-screening, ontheffing van MER-plicht of een project-MER vereist is voor een repowering van een hernieuwbare-energieinstallatie of een daarmee verband houdende netwerkinfrastructuur om hernieuwbare energie in het elektriciteitssysteem te integreren.

In dat geval volstaat het dat de screening, ontheffing van MER-plicht of het project-MER enkel een beschrijving en beoordeling van de mogelijke aanzienlijke gevolgen van de wijziging of uitbreiding ten opzichte van het oorspronkelijke project bevat.

Geen verplichting voor milieueffectrapportage

Als de repowering van zonne-energie-installaties geen extra ruimte inneemt en de milieumaatregelen, vastgelegd voor de oorspronkelijke installatie, worden nageleefd, wordt het project vrijgesteld van de m.e.r.-screening, ontheffing van MER-plicht of de opmaak van een project-MER.

3. Warmtepompen

Termijn van 1 maand (warmtepompen) of 3 maanden (geothermische warmtepompen)

In een aantal gevallen, vnl. bij industriële warmtepompen, zal een vergunning gevraagd moeten worden. Sommige kleinere installaties zijn dan weer meldingsplichtig of volledig vrijgesteld van vergunning.

De vergunningsprocedure voor de installatie van warmtepompen van minder dan 50 MW mag maximaal een maand mag duren vanaf de beslissing van volledigheid en ontvankelijkheid. In het geval van grondwarmtepompen geldt een termijn van drie maanden.

De verordening geeft geen indicatie over wat er gebeurt als de termijn van 1 of 3 maanden niet gerespecteerd wordt. Dit is dus een termijn van orde. Er is geen rechtsgevolg bij het overschrijden ervan.

De Europese termijn van 1 maand is te kort om een openbaar onderzoek te organiseren. Dit betekent dat ofwel overgegaan moet worden tot een weigering, dan wel dat het openbaar onderzoek zeer snel opgestart moet worden.

Wat betreft de Europese termijn van 3 maanden, houdt dit in dat als de gewone procedure van toepassing is op de aanvraag (105/120 dagen), er vanaf het begin vaart gezet moet worden met de organisatie van het openbaar onderzoek en de verwerking van eventuele bezwaren om deze termijn van 3 maanden te halen.

Als de vereenvoudigde procedure van toepassing is (60 dagen) stelt er zich geen probleem naar het halen van deze Europese termijn van 3 maanden. In dat geval geldt de bindende termijn uit het omgevingsvergunningendecreet.

Opgelet: de bindende termijnen van het omgevingsvergunningendecreet gelden wel! Als men er niet in zou slagen om tijdens de gewone procedure een beslissing te nemen binnen de Europese termijn van 3 maanden, blijven de termijnen van het omgevingsvergunningendecreet spelen. Met andere woorden, als de 105 of 120 dagen voorbij zijn, is er een stilzwijgende weigering van vergunning.

Lidstaten kunnen bepaalde gebieden of bouwwerken hiervan uitsluiten om cultureel erfgoed, nationale defensie-belangen of veiligheid te beschermen. Dit is in Vlaanderen momenteel niet het geval.

Aansluitingen op het transmissie- of distributienet van warmtepompen

Voor bepaalde categorieën warmtepompen zullen aansluitingen op het transmissie- of distributienet worden toegestaan na kennisgeving. Dit betreft:

- warmtepompen met een maximaal elektrisch vermogen van 12 kW; en
- warmtepompen met een maximaal elektrisch vermogen van 50 kW die zijn geïnstalleerd door een zelfverbruiker van hernieuwbare energie, mits de capaciteit van de hernieuwbare-elektriciteitsopwekkingsinstallatie van de zelfverbruiker van hernieuwbare energie minstens 60 % van de capaciteit van de warmtepomp bedraagt.

Een aanvraag tot aansluiting is geen aanvraag tot omgevingsvergunning en geen Vlaamse bevoegdheid.

Mogelijkheid tot uitzondering

Lidstaten kunnen bepaalde gebieden of bouwwerken uitsluiten om cultureel erfgoed, nationale defensie-belangen of veiligheid te beschermen. Dit is in Vlaanderen momenteel niet het geval.

4. Bepaalde projecten worden geacht “van hoger openbaar belang te zijn en de volksgezondheid en de openbare veiligheid te dienen”

De planning, bouw en exploitatie van installaties voor de productie van energie uit hernieuwbare bronnen, de aansluiting ervan op het net, het bijbehorende net zelf of opslagactiva worden geacht van hoger openbaar belang te zijn en de volksgezondheid en de openbare veiligheid te dienen.

Bijgevolg wordt een vermoeden ingevoerd dat projecten op het gebied van hernieuwbare energie van hoger openbaar belang zijn voor de toepassing van de relevante milieuwetgeving, tenzij er duidelijke aanwijzingen zijn dat deze projecten grote nadelige milieueffecten hebben die niet kunnen worden beperkt of gecompenseerd.

Dit heeft implicaties op hoe bepaalde belangen worden afgewogen in de vergunningverlening rekening houdend met de Europese toetsen.

Het betreft hier beoordelingen en maatregelen in het kader van de Habitatrichtlijn, de Kaderrichtlijn Water en de Vogelrichtlijn.

Hoe lang geldt de noodverordening?

De noodverordening geldt voor **18 maanden** en is van kracht vanaf 30 december 2022 tot en met 29 juni 2024.

De hierin opgenomen regeling geldt voor vergunningsprocedures met een aanvangsdatum binnen de looptijd van de verordening, dus voor vergunningsaanvragen ingediend tussen 30 december 2022 en 29 juni 2024. Aanvragen die zijn ingediend voor 30 december 2022 worden volgens de gebruikelijke regels behandeld en moeten dus geen rekening houden met de uitzonderlijke bepalingen van de noodverordening.

De Europese Commissie kan ten laatste op 31 december 2023 beslissen om de duurtijd van deze verordening te verlengen.

Wie is de bevoegde overheid?

De verordening wijzigt niets aan de indelingslijst of de lijsten met Vlaamse en provinciale projecten. De bevoegde overheid wijzigt dus niet.

Wat met beroepsmogelijkheden?

De verordening regelt niets over de eventuele beroepsmogelijkheden.

Het is dus niet duidelijk of de klassieke administratieve beroepen (bij deputatie of Vlaamse Regering) mogelijk zijn, of door de verordening worden opgeheven. Als er administratief beroep mogelijk is, is het niet duidelijk binnen welke termijn een uitspraak moet volgen.

Veiligheidshalve gaan we er van uit dat de administratieve beroepen wel gewoon mogelijk blijven (met behoud van de termijnen die in het omgevingsvergunningendecreet zijn opgenomen). Een andere interpretatie zou immers de rechten die door het verdrag van Aarhus geboden worden ernstig schenden, zonder dat hiervoor in de tekst van de verordening aanknopingspunten voor te vinden zijn. We vernemen dat Wallonië en Brussel deze interpretatie zouden delen.

We raden gemeenten en deputaties dus aan om de klassieke “kleine lettertjes” over de beroepsmogelijkheden in de vergunningen en op de gele affiches te blijven vermelden, tot zou blijken (via rechtspraak) dat deze interpretatie foutief zou zijn.

Het omgevingsloket zal ook de beroepsmogelijkheden blijven aanbieden.

Uit de preambule van de verordening valt af te leiden dat jurisdictionele beroepen (bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen) mogelijk blijven.

Verdere vragen?

Deze website wordt regelmatig aangevuld.

Hou deze website dan ook in de gaten voor verdere informatie.

Kan uw vraag niet wachten? Contacteer omgevingsvergunning@vlaanderen.be, met als onderwerp “Noodverordening energie”.

Achtergrondinformatie

Context

In de loop van het jaar 2022 is de Europese energiecrisis steeds verder toegenomen. Na de verstoring ten gevolge van de algemene geopolitieke context in het voorjaar, zijn midden 2022 de economische en maatschappelijke problemen acuut geworden door recordprijzen, sabotage van gaspijpleidingen en schommelingen van elektriciteitsprijzen. De Europese Unie zag zich in november 2022 genoodzaakt de reeds geplande Green Deal-doelstelling voor de verhoogde inzet van hernieuwbare energie in de Unie nog krachtiger te ondersteunen. Dit initiatief steunt op een noodartikel in het EU-verdrag. Naast andere maatregelen, leidde dit ertoe dat, naast, zoals eerder voorzien, de opname van geharmoniseerde regels voor snellere vergunningsprocedures ter zake in een (nog af te ronden) richtlijn (die in de toekomst nog zal moet worden omgezet), specifieke regels voor snel realiseerbare projecten zijn opgenomen in een gepubliceerde verordening, die onmiddellijk en tijdelijk zal gelden.

Nuttige definities

- **apparatuur voor zonne-energie:** apparatuur die zonne-energie omzet in thermische of elektrische energie, met name apparatuur voor thermische zonne-energie en fotovoltaïsche apparatuur (Noodverordening).
- **Habitatrichtlijn:** Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna
- **Hernieuwbare energie:** energie uit hernieuwbare niet-fossiele bronnen, namelijk windenergie, zonne-energie (thermische zonne-energie en fotovoltaïsche energie) en geothermische energie, omgevingsenergie, getijdenenergie, golfslagenergie en andere energie uit de oceanen, waterkracht, en energie uit biomassa, stortgas, gas van rioolzuiveringsinstallaties, en biogas
- **Kaderrichtlijn Water:** Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid
- **repowering:** het vernieuwen van hernieuwbare energie producerende elektriciteitscentrales (zonnepanelen, windturbines,...), met inbegrip van de volledige of gedeeltelijke vervanging van installaties of exploitatiesystemen en apparatuur, teneinde de capaciteit te vervangen of de efficiëntie of capaciteit van de installatie te verhogen (Richtlijn 2018/2001/EG)
- **vergunningprocedure voor projecten op het gebied van hernieuwbare energie:**
 - a) de procedure die alle relevante administratieve vergunningen voor de bouw, de repowering en de exploitatie van installaties voor de productie van energie uit hernieuwbare bronnen, met inbegrip van warmtepompen, en op dezelfde locatie gelegen energieopslagfaciliteiten omvat, alsook de activa die nodig zijn voor de aansluiting ervan op het net, met inbegrip van vergunningen voor aansluiting op het net en milieubeoordelingen, indien vereist; en;
 - b) die begint met de bevestiging van de ontvangst van de aanvraag door de betrokken autoriteit en eindigt met de kennisgeving van het definitieve besluit over het resultaat van de procedure door de betrokken autoriteit (noodverordening)
- **Vogelrichtlijn:** Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand

Nuttige linken

[Info over REPowerEU](#), een plan voor energiebesparing, productie van schone energie, energievoorziening uit verschillende bronnen.

[Richtlijn \(EU\) 2018/2001](#) van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen

[Persbericht van de Raad van de EU “EU versnelt vergunningsprocedure voor hernieuwbare-energieprojecten”](#)

Tussentijdse richtlijnen voor het onderzoek naar de effecten op de toestand van waterlichamen:
<https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/beleidsinstrumenten/watertoets/wateradvies-en-waterparagraaf/toetsing-aan-doelstellingen-kaderrichtlijn-water>
<https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/beleidsinstrumenten/watertoets/wateradvies-en-waterparagraaf/toetsing-aan-doelstellingen-kaderrichtlijn-water>